

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIGOS IR MOTINYSTĖS SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. IX-110
18, 22 IR 24 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIP-2177
(TAP-18-1276)(18-8570(2))**

2018-08-10 Nr. NV-2125

Vilnius

Projekto rengėjas: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM).

Projekto tikslas: Nepritarti Seimo narių L. Kasčiūno ir M. Navickienės įstatymo projektui, kuriuo siūloma:

- ✓ motinystės ir vaiko priežiūros išmokas pirmaisiais vaiko auginimo metais mokėti neatsižvelgiant į kitas gaunamas darbinės pajamas, jei dirbama ne daugiau kaip pusę etato (iki 20 val. per savaitę) arba pagal individualią veiklą;
- ✓ pajamas, gautas už darbą po 20 savaitinės darbo valandos, minusuoti iš motinystės ar vaiko priežiūros išmokos;
- ✓ motinystės ir vaiko priežiūros išmokas mokėti neatsižvelgiant į gaunamas ligos, profesinės reabilitacijos, ligos dėl nelaimingo atsitikimo darbe bei profesinės ligos išmokas.

Dabartinė situacija: Pagal Ligos ir motinystės įstatymą:

- nėštumo ir gimdymo laikotarpiu (už 126 kalendorines dienas, o komplikuento gimdymo atveju ir kai gimsta daugiau nei vienas vaikas – už 140 kalendorinių dienų) moteriai mokama 100 proc. kompensuojamojo uždarbio dydžio ***motinystės išmoka***. Jeigu gaunamos papildomos darbinės pajamos ar išmokos (ligos, profesinės reabilitacijos, ligos dėl nelaimingo atsitikimo darbe bei profesinės ligos) priskaičiuota motinystės išmoka atitinkamai sumažinama, t.y. mokamas skirtumas.
- vienas iš tėvų (įtėvių), globėjų ar senelių, esantis vaiko priežiūros atostogose, turi teisę gauti ***vaiko priežiūros išmoką*** kol vaikui sueis 1 arba 2 metai. Jeigu pasirenkama vaiką auginti iki 1 metų, mokama 100 proc., jeigu iki 2 metų – pirmaisiais metais mokama 70 proc., antraisiais – 40 proc. kompensuojamojo uždarbio dydžio išmoka.
- Antraisiais vaiko auginimo metais yra sudaryta galimybė dirbti ir gauti visą vaiko priežiūros išmoką, o pirmaisiais vaiko auginimo metais gaunant pajamų iš darbinės veiklos ar gaunant išmokas (ligos, profesinės reabilitacijos, ligos dėl nelaimingo atsitikimo darbe bei profesinės ligos) vaiko priežiūros išmoka atitinkamai sumažinama.

Projekto esmė: Nepritarti įstatymo projektui Nr. XIIIP-2177 dėl šių priežasčių:

- Įpareigojimas visiems darbdaviams teikti informaciją apie tai, kiek valandų darbuotojai dirba, padidins administracinę naštą – reikės daugiau laiko duomenims surinkti, susisteminti ir perduoti, padidės programinės įrangos diegimo išlaidos. Šiuo metu darbdaviai „Sodrai“ teikia praėjusio mėnesio duomenis apie asmenų dirbtas ir nedirbtas dienas, neišskirdami valandų skaičiaus.
- Lietuvoje nėra valstybės institucijos, kuri rinktų, apdorotų ir sistemintų duomenis apie asmenų valandinį darbo laiką. „Sodros“ duomenimis, 2017 m. apdraustųjų asmenų (visomis soc. draudimo rūšimis) skaičius siekė 1 mln. 330 tūkst. Jei būtų priimtas sprendimas pavesti rinkti, apdoroti ir sisteminti duomenis apie valandinį darbo laiką, padidės žmogiškųjų ir materialinių išteklių poreikis.

- 2018 m. gegužės mėn. asmenų, kurie dirbo pirmus vaiko auginimo metus ir negavo arba gavo dalį vaiko priežiūros išmokos, buvo 204 ir tai sudarė 1 proc. vaiko priežiūros išmokų gavėjų, kurie augino vaikus pirmus metus. Prognozuojama, kad 2019 m. tokių asmenų bus 212 ir papildomas lėšų poreikis vaiko priežiūros išmokoms sudarytų apie 3,7 mln. Eur.
- Konstitucinis Teismas yra pasisakęs, kad įstatymų leidėjas negali sukurti tokios teisinės situacijos, kai išleidžiamas įstatymas, kuriam įgyvendinti reikia lėšų, bet tokių lėšų neskiriama arba jų nepakanka. Atsižvelgiant į jau priimtus įsipareigojimus (didinti išmokas vaikams, didinti neapmokestinamąjį pajamų dydį, skirti daugiau lėšų krašto apsaugai, didinti mokytojų ir medikų atlyginimus ir pan.), papildomi įsipareigojimai gali pažeisti fiskalinės drausmės taisykles, nukrypti nuo Lietuvos stabilumo programos fiskalinių tikslų.

Derinimas: Suderinta su Finansų ministerija ir „Sodros“ valdyba, įvertintos Teisingumo ministerijos pastabos.

Atitiktis Vyriausybės programai: Projektas susijęs su Vyriausybės programos nuostatomis dėl šeimai palankios aplinkos bei darbo ir šeimos pareigų derinimo. Demografijos, migracijos ir integracijos 2018–2030 metų strategijos įgyvendinimo plano projekte, pateiktame konsultacijoms su visuomene, pasiūlyta priemonė: „Leisti gaunantiems vaiko priežiūros išmoką pirmaisiais metais dirbti paliekant išmoką, jei gaunamas darbo užmokestis ne didesnis nei MMA“.

Vyriausybės išvada Seimui turėjo būti pateikta iki 2018 m. liepos 25 d.

Dalykinio vertinimo išvada:

Atsižvelgiant į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktas pastabas ir pasiūlymus siūlome projektą svarstyti **tarpinstituciniame pasitarime**.

Siekiant įgyvendinti Vyriausybės programos siekius kurti šeimoms palankią aplinką ir įvertinant tai, kad motinos, kurios dirba pirmus vaiko auginimo metus, sudaro tik 1 proc. vaiko priežiūros išmokų gavėjų, siūlytina aptarti ir alternatyvią Vyriausybės poziciją – pvz. galima būtų pritarti įstatymo projekto nuostatomis, kurios sudarytų galimybę pirmaisiais vaiko auginimo metais dirbti puse etato ir gauti viso dydžio vaiko priežiūros išmoką, tačiau siūlyti numatyti vėlesnę šių nuostatų įsigaliojimo datą.

Politikos įgyvendinimo grupės patarėja

Aušra Gratulevičienė